

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 OSLO

Vår dato: 11.12.2023

Vår ref.: 201708202-64 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.:

Oversendelse av klager på NVEs konsesjon til Elvia AS for bygging av 132 kV nettilknytning til nye Liåsen transformatorstasjon

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har mottatt to klager på konsesjonsvedtaket av 17.8.2023 for 132 kV nettilknytning av Liåsen transformatorstasjon i Oslo kommune. Én av klagene gjelder også NVEs vedtak om å gi ekspropriasjonstillatelse til bygging av ledningen.

NVE kan ikke se at det er kommet frem vesentlige forhold i klagene som gjør at vi vil omgjøre eller oppheve vedtakene om konsesjon og ekspropriasjon. Saken sendes herved til Olje- og energidepartementet (OED) for endelig behandling, jf. forvaltningsloven § 33.

Bakgrunn

NVE ga 17.8.2023 Statnett SF anleggskonsesjon og ekspropriasjonstillatelse for bygging av nye Liåsen transformatorstasjon i Oslo kommune (NVE-ref. 201708079-119). De fikk også tillatelse til å legge om 420 kV-ledningen ved Liåsen. Vi ga samtidig Elvia AS anleggskonsesjon og ekspropriasjonstillatelse for bygging og drift av en ny ca. 1,2 km lang 132 kV firekurs luftledning fra eksisterende nett og frem til den nye stasjonen (NVE-ref. 201708202-45). Elvia fikk også tillatelse til å etablere en transformator i Liåsen stasjon.

Bakgrunnen for vedtaket er at det er behov for å øke kapasiteten i nettet i sørøst-Oslo for å tilrettelegge for økt forbruk. Nye Liåsen transformatorstasjon styrker forsyningssikkerheten, og den tilrettelegger for en fleksibel oppgradering av regionalnettet i Oslo.

NVE har mottatt to klager på vårt vedtak om å gi konsesjon til 132 kV-ledningen frem til stasjonen. I dette brevet har NVE sammenfattet og kommentert klagene som er blitt fremsatt. For øvrig vises det til notatet «Bakgrunn for vedtak» av 17.8.2023 (NVE-ref. 201708079-120), for beskrivelse av saksbehandlingsprosessen, sammenfatning av innkomne merknader og NVEs vurderinger.

Leif Nicolai Sandtorvs klage på Elvias ledning omfattet også klage på konsesjonen til Statnett for den nye stasjonen. NVE har vurdert at Sandtorv ikke har rettslig klageinteresse

på dette vedtaket, og denne klagen er derfor avvist i eget brev av i dag (NVE-ref. 201708079-140).

Vurdering av klagerett

NVE har mottatt to klager på vedtaket om å gi Elvia konsesjon til en ny 132 kV ledning. Under er vurdering av klagerett.

Wilding & co advokatfirma representerer Sylwia Niedeka og Bart Cieslak, som er eiere av eiendommen i Dølerudveien 4. Boligen ligger ca. 10 meter fra ryddebeltets ytterkant, og de er dermed berørte grunneiere som har klagerett på NVEs vedtak om konsesjon og ekspropriasjonstillatelse.

Leif Nicolai Sandtorv er eier av Dølerudveien 8 og 10. I følge Elvias kommentarer til klagen er han ikke direkte berørt av den nye ledningen. Eiendommens søndre hjørne ligger ca. 35 meter fra ledningens ryddebelte, mens de to husene på eiendommen ligger ca. 102 og 85 meter unna ryddebeltet. Sandtorv er altså nabo og ikke grunneier av eiendom som berøres fysisk av tiltaket. En nabo vil normalt ikke være å betrakte som en part i saken, men vedkommende kan ha rettslig klageinteresse. For å avgjøre om en nabo har rettslig klageinteresse, må det foretas en totalvurdering av om han har tilstrekkelig tilknytning til saken.

Det er ikke bekreftet om den nye ledningen og master vil være synlig fra eksisterende hus, men det kan ikke utelukkes. Det er derfor uklart i hvilken grad luftledningene vil ha negative virkninger for Sandtorv. Ettersom det også foreligger en annen klage på NVEs vedtak, som skal behandles av OED, har vi under tvil innvilget Sandtorv klagerett. Sandtorv er ikke part i ekspropriasjonssaken og har ikke klagerett på ekspropriasjonsvedtaket ettersom det ikke skal eksproprieres rettigheter fra ham.

Sammenfatning av klager

I dette kapitlet er klagen sammenfattet. Klagen er i henhold til forvaltningsloven § 33 sendt Elvia til uttalelse i e-post av 27.9.2023. Elvia kommenterte klagen i e-post/notat av 13.10.2023. Elvias kommentarer er gjengitt etter hver av klagen.

Wilding & co advokatfirma på vegne av Sylwia Niedeka og Bart Cieslak klaget på vedtakene den 7.9.2023, og ettersendte begrunnelse for klagen 25.9.2023. De eier eiendommen i Dølerudveien 4. Klagerne har forståelse for at det er nødvendig å bygge en ny stasjon, men de er ikke enige med NVEs vurdering om at det er lite sannsynlig å finne nye plasseringer utenfor markagrensa. De mener dette viser at NVE har basert avgjørelsen på feil faktum, og at det foreligger uriktige forutsetninger for bruken av forvaltningsskjønn. Boligen ligger ca. 50–60 meter fra eksisterende 420 kV kraftledning, men det er trær mellom ledningen og eiendommen. Traseen for den nye 132 kV-ledningen det er gitt konsesjon til vil gå mellom boligen og 420 kV-ledningen, og ifølge klagen har Elvia planlagt å plassere en mast 25 meter fra inngangen til huset. Med den nye ledningen vil trærne forsvinne, og de vil få visuelle virkninger fra både den nye og den gamle ledningen. I tillegg vil det gi økt elektromagnetisk felt.

Klagerne mener vedtaket mangler konkrete vurderinger av avbøtende tiltak. I tillegg mener de vedtaket mangler en vurdering av mastetype. De mener at en smalere mast ville redusert ryddebeltet, slik at det blir mulig å beholde eller plante trær mellom huset og kraftledningen. I tillegg er det ikke bestemt hvor høy en mast skal være, og klagerne viser til at magnetfeltet blir svakere med en høyere mast. De mener det ikke er satt noen avbøtende tiltak for å sikre at magnetfeltet blir mindre, og at det visuelt skal se bedre ut.

Oppsummert mener de at vedtaket påvirker dem negativt på flere måter:

- Elektromagnetiske felt
- Visuelle virkninger
- Riving av trær kan gi mer vind
- Støy

De viser til at en endret mastplassering og justert trasé ikke er vurdert i det hele tatt. Å flytte den masten som skal stå direkte ved klagernes hus noen hundre meter vil etter deres vurdering minske skadevirkningene. De mener den nye ledningen gjør eiendommen deres verdiløs, og at kostnaden ved å flytte mastene/ledningen må veies opp mot ekspropriasjonskostnaden som vil påløpe, som de anslår til å være markedsverdien på boligen.

De ber om at NVEs vedtak må oppheves og at de tilkjennes sakskostnader etter forvaltningsloven § 36.

Elvia kommenterer at de vil rydde skog så skånsomt som mulig. Videre viser de til at de har valgt å etablere firekursmaster i stål. Det ble opprinnelig også vurdert to dobbeltkursmaster ved siden av hverandre, men de landet på en dobbeltkursmast etter en helhetsvurdering. Dette mener de gir minst mulig visuelle virkninger. Ledningen er lagt så nærme Statnett sin ledning som mulig. I flyfotoet under er blå strek ytterkanten av ryddebeltet, boligen er vist øverst i bildet. Elvia mener det fortsatt vil være mulig å beholde en del vegetasjon rundt boligen. Det vil bli utført selektiv hogst, og lavtvoksende skog vil stå igjen i så stor grad som mulig. Når det gjelder mastehøyde viser de til at dette optimaliseres basert på gjeldende retningslinjer og plassering i terrenget.

Elvia har videre kommentert innspillet om magnetfelt. De viser til tidligere kommentarer til høringsuttalelser, og gjentar at magnetfeltet vil ligge på omtrent samme nivå som i dag. Boligen vil ha magnetfeltpåvirkning rundt utredningsnivået på 0.4 μ T. De viser også til at magnetfelt trenger gjennom vanlige bygningsmaterialer og er vanskelig å skjerme, mens elektriske felt i større grad blir stoppet av vegger, tak, trær osv. De er videre enige i at boligen kan bli noe mer vindutsatt. Det er også mulig at hogst vil endre støyforholdene fra eksisterende ledninger noe.

Masteplasseringen er ikke detaljprosjektert, men Elvia skriver at det trolig ikke vil være aktuelt å flytte masten nær boligen med flere hundre meter. Masten står på et høydedrag og det er derfor vanskelig å finne alternative møtepunkter som tilfredsstillende høydekrav etc. Det kan være mulig å flytte masten 8-10 meter i en av retningene, men det må sees nærmere på. Alternative løsningstraseer er vurdert, men Elvia mener eksisterende løsning totalt sett er det beste alternativet.

Videre skriver Elvia at erstatningsutmålingen vil være i tråd med ekspropriasjonsrettslige prinsipper. De vil tilstrebe å komme til minnelig avtale med grunneiere.

Leif Nicolai Sandtorv (23.8.2023) er eier av Dølerudveien 8 og 10. Han ønsker ikke at mastene skal bygges så nær hans eiendommer. Dette er fordi han mener mastene vil skygge på eiendommen, identiteten til eiendommene endres, og at forretningsverdien av utleie faller bort. Eiendommene er fritidseiendommer som leies ut, og han mener de nye mastene vil forandre området fra uberørt natur til et industriområde og at utleie ikke lenger blir mulig å markedsføre. Han skriver i klagen at området har åttetallsformede geologiske formasjoner som kinesere har høy betalingsvilje for å oppleve. Dette vil ikke lenger være mulig å markedsføre.

Sandtorv tar også opp ulike lovverk og internasjonalt regelverk som han anser relevant og som burde vært hensyntatt i NVEs vurderinger.

Primært hevder han at Grunnloven § 105 må forstås slik at når identiteten til eiendommene endres, så må verdifallet kompenseres.

Subsidiært viser han til menneskerettighetsloven § 22 jf. Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK) art. 8 om retten til respekt for privatliv og familieliv. Han hevder at siden ingen av unntakene i art. 8 nr. 2 kommer til anvendelse, så er retten etter nr. 1 overtrådt.

Han hevder også at Grunnloven § 112 med krav om disponering ut fra «en langsiktig og allsidig betraktning» ikke er observert i denne saken.

Han viser også til EMK art. 14, Konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP) art. 2 jf. Grunnloven § 98 og påberoper likhet for loven. Han hevder at når minoriteter vernes mot master, så må dette også gjelde for grupper uten spesielle beskyttelsesbehov.

Atter subsidiært påberoper han seg EØS-loven § 1 jf. § 2 og EØS-avtalens fortale om dynamisk og ensartet område. Han hevder dette gjør at EUs biodiversitetsdirektiv, sett i sammenheng med Grunnloven § 112, har elementer som er relevante, og at dette er

fremhevet ved EUs Green Deal. Han påpeker at ovennevnte har behov for implementering, og så viser han til dommen HR-2021-1453-S og det som uttales i dommens avsnitt 184. Han mener videre at vedtaket er dårlig begrunnet og bygger på manglende faktiske forhold. Han mener det er sannsynlig at det er bruk av moderne biler som ligger bak behovet for elektrisk kapasitet, og mener dette ikke er tvingende hensyn som må vinne frem over hensynet til bevaring av urørt natur.

Sandtorv mener det burde velges andre løsninger som ikke er så inngripende, og skisserer følgende alternativer:

- la være å bygge anleggene,
- grave ned ledningene i bakken,
- legge ledningen lenger sør, og
- plassere mastene på en annen måte, slik at hans eiendommer ikke påvirkes.

Elvia kommenterer at byggingen av kraftanlegg er en nødvendig del av den alminnelige samfunnsutviklingen, og at traseen er valgt på grunn av plasseringen til Liåsen stasjon og fordi den skal gå parallelt med Statnetts ledninger. Søknaden er utformet i henhold til gjeldende regelverk. De skriver også at behovet er godt begrunnet i søknaden, og at de har utredet alternativer.

De tar videre opp at Sandtorvs eiendom ikke er direkte berørt av ledningen eller restriksjonsbelte, og Elvia mener den ulempen han får er å betrakte som en alminnelig ulempe. Denne typen ulemper erstattes i den grad de overstiger tålegrensen i naboloven, og terskelen for dette er høy. Elvia viser også til at det allerede går en 420 kV kraftledning i området. Elvia mener det ikke foreligger ulemper av en slik karakter at de skal erstattes.

NVEs vurdering av innkomne klager

NVEs myndighet i klagesaken følger av forvaltningslovens § 33. NVE kan oppheve eller endre vedtaket dersom NVE finner klagen begrunnet, alternativt oversende klagen til Olje- og energidepartementet for endelig avgjørelse. Etter forvaltningsloven § 33 andre ledd skal NVE avvise en klage dersom vilkårene for å behandle klagen ikke foreligger.

NVE mottok to klager på vedtakene innen klagefristen, som tilfredsstillte vilkårene for klagerett i forvaltningslovens kapittel VI. NVE har følgelig forberedt disse klagen i tråd med forvaltningsloven § 33.

Klagegrunnene

NVE kommenterer forhold som klagerne anfører, og som ikke tidligere er vurdert, og forhold som vi mener bør utdypes nærmere.

Begge klagen tar opp at alternative løsninger ikke er godt nok er utredet. NVE viser til søknadene, tilleggsutredninger, tidligere høringsuttalelser og Statnett og Elvias kommentarer til disse og til NVEs vurderinger av alternativer i kapittel 4 bakgrunn for vedtak. Det har vært utredet svært mange ulike plasseringer av Liåsen

transformatorstasjon. NVE mener det er lite sannsynlig at det lar seg gjøre å finne nye plasseringer utenfor markagrensa som ikke tidligere er vurdert og som er åpenbart bedre enn alternativ A og det tidligere omsøkte alternativ B. Også for ledningstraseen er det i bakgrunn for vedtak kapittel 4 omtalt og vurdert flere ulike ledningsalternativer, inkludert en trasé på sørsiden av eksisterende 420 kV luftledning og et alternativ med jordkabler på hele strekningen. NVE vurderte at de foreslåtte alternativene totalt sett ikke fremstod som bedre alternativer enn det omsøkte. Ledningen det er gitt konsesjon til skal etableres parallelt med eksisterende inngrep, i form av en 420 kV ledning. En ny ledning vil gi ulemper for nærliggende bebyggelse, men det er positivt at inngrepene samles.

Det tas opp i klagen fra Niedeka og Cieslak at mastetype ikke i tilstrekkelig grad er vurdert, og at det burde vært valgt en smalere mast. Elvia har vurdert den omsøkte mastetypen som det beste, basert på inngripen i natur kombinert med økonomi. NVE viser til at mastetypen er beskrevet og vist på skisse i vårt notat bakgrunn for vedtak. Masten er en firekursmast med ledningsoppheng i tre plan over hverandre. Den er anslått til å være om lag 8 meter bred over traversene. Høyden vil variere med plasseringen i terrenget. Vi konstaterer at det er nødvendig med to dobbeltkursledninger på strekningen, og at alternativet hadde vært å bygge to ledninger/masterekker i stedet. NVE vurderer ikke at dette er en vesentlig bedre løsning.

NVE har vurdert avbøtende tiltak i vårt vedtak. Vi har blant annet satt vilkår om begrenset skogrydding, og at det skal utarbeides en detaljplan. Endelig masteplassering legges frem som en del av detaljplanen, og vi forutsetter at Elvia forsøker å plassere mastene på den måten som gjør de minst eksponert for boligen i Dølerudveien 4. NVE har ikke vurdert at det er behov for avbøtende tiltak av hensyn til magnetfelt, ettersom de beregnede magnetfeltnivåene er omtrent på utredningsnivået på 0,4 μ T. NVE legger til grunn at grenseverdien for lavfrekvente magnetfelt for den generelle befolkningen er 200 μ T, og at det ikke er vitenskapelig dokumentert negative helseeffekter ved eksponering for feltnivåer under grenseverdien

Sandtorv nevner i sin klage ulike lovverk og internasjonalt regelverk som han mener burde vært hensyntatt i NVEs vurderinger. NVE påpeker at denne saken er behandlet på samme måte som andre konsesjonssøknader, i tråd med gjeldene lovverk og forvaltningspraksis. Vi oppfatter at Sandtorvs anførsler på dette punkt sett under ett går på retten til å kreve kompensasjon for ulemper på eiendommene, samt at terrenginngrepene som må foretas ikke er i tråd med Norges forpliktelser etter EØS-avtalen.

Spørsmål om kompensasjon blir omtalt under. Når det gjelder terrenginngrepene, kan ikke NVE se at disse er i strid med verken nasjonale regler eller de folkerettslige forpliktelser Norge har på området.

Når det gjelder Sandtorvs henvisning til EMK art. 14, Konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP) art. 2 jf. Grunnloven § 98 og påberopelse om likhet for loven, kan ikke NVE se at det foreligger noen usaklig forskjellsbehandling. Saken Sandtorv formodentlig viser til er HR-2021-1975-S. I denne saken var det sentrale spørsmålet om skjønnet måtte nektes fremmet som følge av at utbyggingen stred mot det vern reindriftsnæringen har etter SP

artikkel 27. NVE kan ikke se at det er forhold i denne saken som gjør at SP art. 27 kommer til anvendelse.

Sandtorv hevder videre at NVEs vedtak er for dårlig begrunnet, og viser blant annet til at han mener bruk av moderne biler er det som ligger bak behovet for elektrisk kapasitet. NVE viser til at behovet for Liåsen transformatorstasjon, og den tilhørende ledningen, er godt belyst i Statnett og Elvias søknader, og det er omtalt i bakgrunn for vedtak. Økt forbruk i Oslo er hovedgrunnen til at det er behov for å bygge nye anlegg, dette inkluderer også økt forbruk som følge av elektrifisering av bilparken.

Sandtorv tar også opp at de nye mastene kan gi negative virkninger for hans eiendom og muligheten for utleie, og at de må plasseres slik at de ikke er synlige fra eiendommen. Visuelle virkninger for denne eiendommen er ikke vurdert eksplisitt i vårt vedtak, og vi vurderer det derfor nærmere her. NVE konstaterer at traseen går 35 meter fra eiendomsgrensen, og at husene på eiendommen ligger ca. 85–100 meter unna. Det fremstår fra flyfoto som at det er noe vegetasjon på eiendommen, og det er uklart hvor mye av ledningen det er mulig å se fra huset. Selv om ledningen blir synlig, mener NVE at en kraftledning 100 meter fra eiendommen ikke er en vesentlig ulempe, og vi ser ikke at det er grunnlag for å endre vårt vedtak.

Erstatning

Begge klagerne tar opp at verdien på eiendommene vil falle på grunn av ledningen, og at dette tapet må kompenseres. Grunneierne Niedeka og Cieslak er omfattet av ekspropriasjonsvedtaket, og vil få erstatning som fastsatt av skjønnsretten, eller som fastsatt i eventuelle minnelige avtaler.

Sandtorv er ikke omfattet av ekspropriasjonsvedtaket. Ettersom det ikke eksproprieres eiendomsrett eller andre rettigheter fra han, har han ikke krav på erstatning etter oreigningsloven eller Grunnloven § 105. Eventuelle erstatningskrav med annet rettslig grunnlag, må løses privatrettslig.

Konklusjon

NVE konstaterer at klagerne mener at NVE ikke skulle gitt konsesjon til en ny luftledning på strekningen. De ønsker primært at vedtaket oppheves, men det tas også opp at det burde vært vurdert alternative løsninger.

NVE kan ikke se at det i klagerne er kommet frem nye opplysninger som gir grunnlag for å endre vårt vedtak av 17.8.2023. Klagerne oversendes derfor Olje- og energidepartementet til endelig avgjørelse i henhold til forvaltningsloven § 33.

Sakens dokumenter gjøres tilgjengelig for Olje- og energidepartementet i elektronisk versjon, via innsynsløsningen SeDok, jf. e-post av i dag til postmottak@oed.dep.no.

Med hilsen

Inga Katrine Johansen Nordberg
direktør

Carsten Jensen
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner

Mottakerliste:

Olje- og energidepartementet

Kopimottakerliste:

STATNETT SF

STATNETT SF - Lars Størset

STATNETT SF - Thomas Weisser Fennefoss

ELVIA AS

ELVIA AS - Kristine Mamen

ADVOKATFIRMA WILDING & CO - MATTHIAS WILDING

LEIF NICOLAI SANDTORV

Bart Cieslak

Sylwia Nidecka